

Waldemar Oszczęda

GABOŁÓW

Niedaleko wschodniosłowackiego miasta Bardiów (Bardejov) i słowacko-polskiej granicy znajduje się miejscowość Gabołów (Gaboltovej)¹. Między nim i miejscowościami Cygielka (Cigel'ka), Wyżni i Niżni Twarożec (Výšný i Nižný Tvarožec) leży jedno z mniej znanych słowackich pogórzy, którego najwyższym wzniesieniem jest Busow (Busov) /1002 m n.p.m./.² Znacznie zaleśniony masyw, będący najwyższą częścią Beskidu Niskiego, z którego otwiera się szeroki widok na okolicę, otacza z trzech stron Ondavská vrchovina. Od północy natomiast masyw ten graniczy z Polską. Innymi wzniesieniami pogórza fliszowego, powstałego w wyniku procesu denudacji, są na przykład Lackowa (Lacková) /997 m n.p.m./, Stebnicka Magura /900 m n.p.m./ lub Javorina /881 m n.p.m./. Na najwyższe wzniesienie najlepiej wspinać się z Gabołowia, dokąd można trafić, skręcając z drogi głównej prowadzącej z Bardiowa do Starej Lubochni (Stará Lubochňa) na drogę boczną, kilka kilometrów za wspomnianym Bardiowem. Turystyczny szlak wiodący na górę poprowadzi turystę łąkami, polem, lasami z mnóstwem jeżyn i malin, polankami leśnymi, z których roztacza się piękny widok na okolicę: Czergow (Čergov), Góry Lubowelskie (Lubovnianská vrchovina), Kurovské sedlo, będące naturalną granicą pomiędzy Karpatami Wschodnimi i Zachodnimi. Z wierzchołka widać natomiast wzniesienia Beskidu Niskiego. Zejście prowadzi do miejscowości Cygielka, znanej ze źródeł mineralnej wody leczniczej. W pobliżu tej wioski wypływa kilka źródeł zasadowej wody jodowej i węglowodorowej oraz znajduje się jezioro, po którym w lecie warto nawet popływać łódką. Kiedyś istniało i działało tutaj uzdrowisko, które jednak zakończyło swoją działalność jeszcze w okresie II wojnie światowej. Warto zajrzeć jeszcze do pobliskiej miejscowości Fryczka (Frička), aby obejrzeć zabytkową drewnianą prawosławną cerkiew pw. św. Michała.

Na górującym nad Gabołowem wzgórzu Busow już bardzo dawno temu, bo prawie przed ośmioma wiekami, założony został piękny klasztor i kościół zakonników jerozolimskiego zakonu Św. Krzyża.

W 1247 roku znaczna część zakonników z klasztoru odeszła, udając się na wyprawę krzyżową do Ziemi Świętej zorganizowaną w obronie Jerozolimy i Betlejem przed Saracenami.

Jak głosi stara miejscowa powieść, klasztor i kościół zbudowane zostały w miejscu,

¹ Polskojęzyczne nazwy słowackich miejscowości pojawiają się w źródłach w różnych wersjach. Przytaczamy te najczęściej używane; w przypadkach wątpliwych pozostawiliśmy jedynie wersję słowacką (przyp. red.)

² O Busowie i źródłach mineralnych w Cygielce zob. też w „Almanachu Muszyny” 2005 (W. Oszczęda, *Busov*, s. 173-176).

którędy wędrował kiedyś z Rzymu przez Słowację do Polski św. Wojciech - Adalbert. Tutaj podobno zatrzymał się ze swoim orszakiem na odpoczynek i odświeżył wodą bijącą z tutejszych, do dziś istniejących, źródeł leczniczych. Na miejscu owego odpoczynku zbudowana została obecna kapliczka.

W wiejskim kościele, który Ojciec Święty Jan Paweł II podniósł do rangi bazyliki mniejszej, zobaczyć można ołtarz św. Wojciecha z zabytkową rzeźbą świętego. Sam kościół uważany jest za zabytek sztuki sakralnej.

Najcenniejszym zabytkiem i przedmiotem kultu religijnego jest jednak umieszczony we wnętrzu kościoła cudowny obraz Marii Panny Szkaplerznej, pod którym corocznie zbierają się liczne zastępy pielgrzymów. Dzieje się tak przede wszystkim w niedzielę po 16 lipca, czyli po święcie Marii Panny Szkaplerznej. Tysiące pielgrzymów maryjnych ze Słowacji i z Polski spotyka się pod obrazem na wspólnych modlitwach. Przeważają między nimi Romowie, ponieważ Gabołów stał się dla nich głównym miejscem pielgrzymek i oddawania hołdu Matce Bożej.

Tradycja pielgrzymowania do Gabołowa sięga odległych czasów. Już w roku 1706 diecezjalny biskup egerski, Stefan Telekeszy, uznał tę miejscowość za miejsce pielgrzymek mariańskich, w którym zdarzyło się wiele cudownych uzdrowień dzięki wstawiennictwu Matki Boskiej. Mimo różnych przeszkód i utrudnień tradycja ta przetrwała okres ucisku i prześladowania Kościoła. Rozwinęła się jeszcze bardziej po tym, jak Ojciec Święty ogłosił miejscowy kościół bazyliką mniejszą (*bazilica minor*).

Gabołów należy do tych ważnych słowackich ośrodków maryjnych, gdzie – pośród malowniczego górskiego krajobrazu – można spokojnie pogrążyć się w modlitwie.

Kościół w Gabołowie
(źródło: Internet)